

ТЕМА 2

Фінансова система як об'єкт макрофінансового консультування

- 1. Суть та структура фінансової системи**
- 2. Банківський та небанківський сегменти фінансового сектору**
- 3. Ринок цінних паперів та фондовий ринок – **с/в****
- 4. Державні та місцеві фінанси – **с/в****
- 5. Макрофінансові показники та індикатори**
- 6. Необхідність консультивання макрофінансового управління**

1.

Суть та структура фінансової системи

ГЕНЕЗИС ТЕОРІЇ ФІНАНСІВ ТА ФІНАНСОВОЇ ДУМКИ

Історичні віхи	Суть фінансів (функцій)	Джерело (форми доходів)	Економічна та фінансова думка	Представники	Організаційно-економічна форма
До XVI ст.	Ототожнення фінансів зі скарбницею держави	Податки, мито, домени (необхідний продукт)	Схоластичне вчення про державу, доходи та витрати короля	Ксенофонт, Аристотель, Ф. Аквінський, Жан Боден	Перші елементи податкової та митної служб, формування майнових прав держави (земля, ліси, майно)
До другої половини XIX ст.	Система розподілу та перерозподілу факторних доходів, фінанси як капітал	Зарплата, рента, прибуток, процент, прямі податки, мито	Договірна теорія держави, кількісна теорія грошей, теорія банківського капіталу, фіскальної політики	Т. Гоббс, Дж. Локк, Ж. Ж. Руссо, Макіавеллі, Ф. Кене, А. Тюрго, А. Сміт, Д. Рікардо	Базові інститути митної та податкової системи Банки як ломбарди, лихварі. Зародження банківської системи, страхування

До другої чверті ХХ ст.	Система розподілу та перерозподілу, фінансовий капітал, управління майновими правами, публічні фінанси	Податки, мито, факторні доходи, фіктивний капітал, інститут довірчого управління	Мікроекономічна теорія граничної продуктивності капіталу, теорія державних запозичень, функціональний аналіз інвестиції, грошові запаси, соціальне забезпечення	Менгер, Візер, Дж. С. Міль, А. Маршал, А. Пігу, Гільфердінг	Розвиток податкової та митної систем, формування фінансового капіталу, небанківське фінансове посередництво, органи соціального забезпечення
До другої чверті ХХІ ст.	Фінанси як активний інструмент перерозподілу доходів, ресурсів, прав власності. Фінансові інновації, фінансові спекуляції, фінансова експансія на глобальному ринку	Податки, мито, усі види доходів, дивіденди, фінансові активи, капітал, ресурси, сфера фінансових послуг	Кейнсіанство — макроекономічна теорія взаємозв'язку заощаджень-інвестицій, гранична ефективність капіталу. Неокейнсіанство — теорія економічного зростання, теорія фінансових криз, державної стабілізаційної політики неокласичний синтез, спекулятивні інвестиції	Дж. М. Кейнс, Ф. Мишкін, Г. Габбард, П. Роуз, Р. Харрод, Дж. Хікс, Є. Домар, Е. Хансен, П. Самуельсон, Дж. Стігліц	Розвиток податкової та митної системи, експансія інститутів небанківського фінансового посередництва, глобальні фінансові корпорації, міжнародні фінансові організації

Фінанси – це система розподільних грошових відносин, які виникають у процесі формування та використання фондів грошових засобів у суб'єктів, що беруть участь у створенні сукупного суспільного продукту; це економічні відносини в процесі створення і використання фондів грошових коштів.

Фінансова система - це сукупність окремих її ланок, що мають особливості у створенні та використанні фондів фінансових ресурсів, котрі зосереджені в розпорядженні держави, нефінансового сектору економіки, фінансових інститутів, домогосподарств для фінансового забезпечення економічних і соціальних потреб суспільства в цілому

Фінансова система охоплює 5 сфер фінансових відносин: міжнародні фінанси, державні фінанси, фінансовий ринок, страхування, фінанси суб'єктів господарювання

Фінансова система — це певна сукупність фінансових відносин та інституціонального їх забезпечення

У більш широкому значення вона охоплює три рівні:

- 1) світового господарства (фінанси міжнародних фінансових інституцій і організацій, міжнародний фінансовий ринок);
- 2) макроекономічний (державний та місцеві бюджети, фінанси державного сектору, державні цільові фонди, державний кредит);
- 3) мікроекономічний (фінанси комерційних і некомерційних підприємств і організацій).

Інституції, що управляють фінансами,
та інституціональне забезпечення фінансових відносин

Фінансова система

Фінансовий ринок

Фінанси суб'єктів господарювання

- грошовий
- кредитний
- цінних паперів
- фінансових послуг

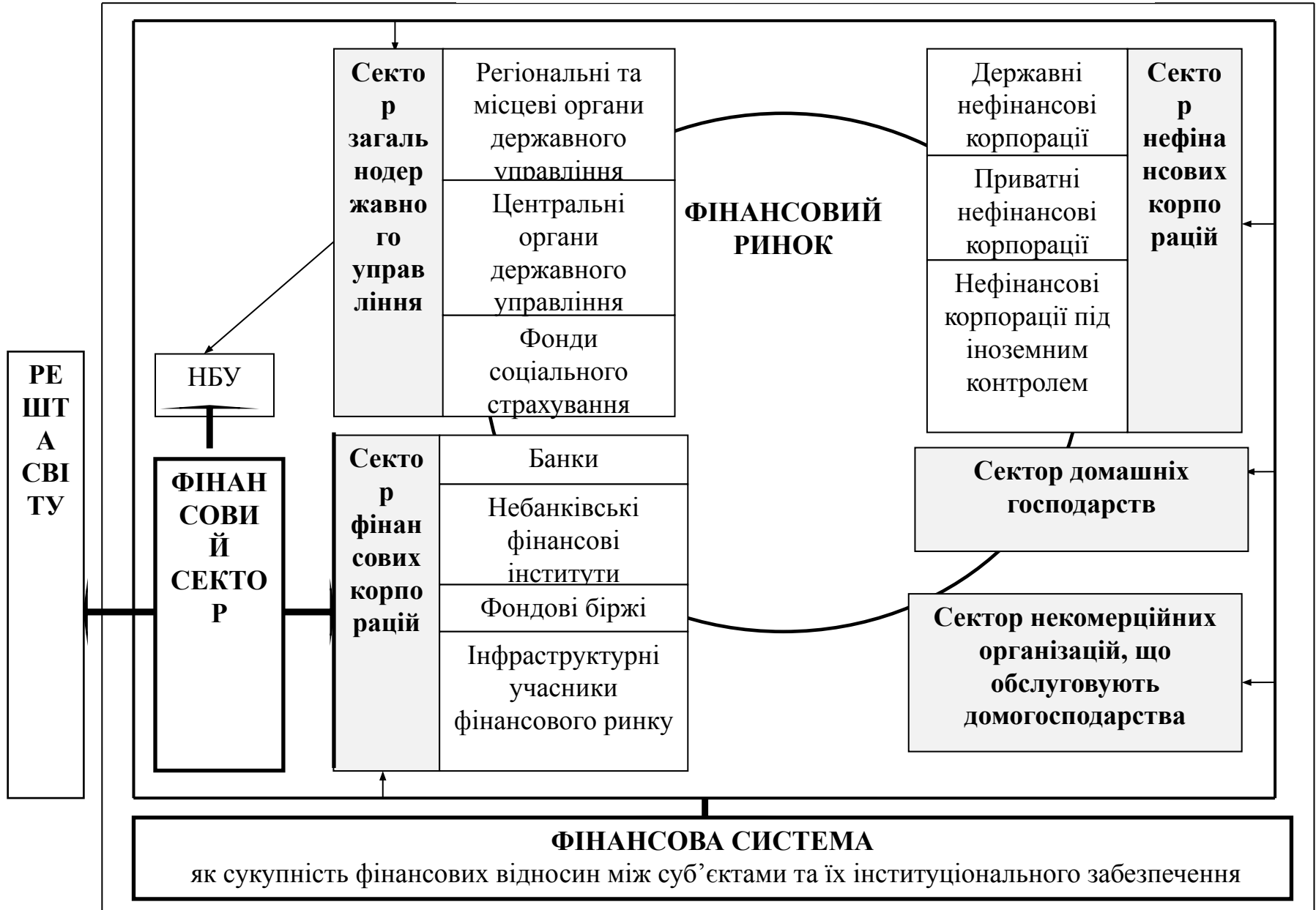
- держави
- підприємств
- домогосподарств
- міжнародних організацій

Структура фінансової системи

Фінансовий сектор входить до складу фінансової системи як організаційна підструктура і являє собою сукупність фінансових інституцій — банків, небанківських фінансових інститутів, інших інфраструктурних професійних учасників фінансового ринку (фондові біржі, дилери, брокери, маклери, страхові агенти, фінансові консультанти тощо), що здійснюють певні операції надання фінансових послуг і пов'язані між собою фінансовими відносинами.

Фінансовий сектор вміщує два складники: банківський та небанківський фінансові підсектори (стосовно до фінансового сектору), що здійснюють надання фінансових послуг через механізм фінансового посередництва

Національна економіка

2.

Банківський та небанківський сегменти фінансового сектору

Основні відмінності між банками та небанківськими фінансовими інститутами:

- ✓ банки відкривають і ведуть розрахункові рахунки своїх клієнтів, депонують грошові кошти та кредитують позичальників (кредитні спілки надають лише споживчий кредит і своїм членам-співзасновникам), здійснюють операції з валютою;
- ✓ банки беруть участь у створенні грошей;
- ✓ банки мають справу переважно із грошима, небанки — з фінансовими інструментами, а тому для перших важливу роль відіграє ліквідність;
- ✓ банки контролюються НБУ, небанківські фінансові посередники — Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (НКРРФП) та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР);
- ✓ у своїй діяльності банки тяжіють до універсалізації, небанківські фінансові установи — до спеціалізації (страхування, лізингу тощо);
- ✓ небанківські фінансові інститути не залучають кошти на депозитні рахунки, їх інвестиції мають більш довгостроковий характер.

Спільним між банками та небанківськими фінансовими інститутами є те, що суб'єкти фінансового посередництва забезпечують рух фінансових коштів між суб'єктами господарювання через фінансовий ринок. Відмінні риси полягають у рівні ризикованості операцій, мережевому характері організаційно-економічних форм функціонування, міжнародній інтеграції, природі виникнення небанківського фінансового посередництва

5.

Макрофінансові показники та індикатори

Макрофінансові індикатори базуються на макроекономічних і макрофінансових показниках

Суть макрофінансових індикаторів полягає у зіставленні макрофінансових і макроекономічних показників, а також — у зіставленні показників обох видів між собою.

Макрофінансові показники

1) Загальнооекономічні показники розвитку економіки: ВВП, валовий національний продукт (ВНП), валові інвестиції, валові заощадження, сальдо платіжного та торговельного балансів, показники зайнятості та рівня безробіття.

2) Монетарні показники: величина грошової маси та її структура, інфляція, курс національної валюти, облікова ставка НБУ, процентні ставки за кредитами комерційних банків.

3) Фіскальні показники: доходи та видатки державного бюджету, бюджетний дефіцит, величина державного внутрішнього та зовнішнього боргу

Макрофінансові індикатори

- 1) Загальноєкономічні: ВВП на душу населення, темпи економічного зростання
- 2) Монетарні показники: частка готівки в загальному обсязі грошової маси, темпи зростання загального рівня цін, динаміка реальної відсоткової ставки комерційних банків і т.д.
- 3) Фіскальні показники: показник відношення бюджетного дефіциту до ВВП, частка сукупного державного боргу у ВВП

Необхідність консультивання макрофінансового управління

Необхідність пояснюється:

- фінансизацією економіки та стрімким розвитком фінансових інструментів
- процесами фінансової лібералізації та експансії
- інформатизації та інноватизації у фінансовій сфері
- розвитком фінансових спекуляцій і «пірамід»
- процесами економічної інтеграції та переходом на європейські стандарти
- зростанням невизначеності та загроз фінансовій безпеці національної економіки

Завдання до теми:

1. Самостійно розкрити зміст питань 3-5 та представити у вигляді логічно побудованих блок-схем у зошиті (зокрема, структуру державних та місцевих фінансів, показники основні; відмінності між фондовим та ринком цінних паперів, основні показники; інші підходи до класифікації макроекономічних та макрофінансових показників тощо).